

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ
της προσφυγής υπ' αριθ. 65498/01
την οποία κατέθεσε ο Έ.Έ
κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συγκροτηθέν στις 30 Ιανουαρίου 2003 από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

F. TULKENS, *Πρόεδρο,*

K.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

G. BONELLO,

E. LEVITS,

S. ΒΟΤΟΥΧΑΡΟΒΑ,

V. ΖΑΓΡΕΒΕΛΣΚΥ,

E. STEINER,

και από τον S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος,*

Έχον υπ' όψη την προρρηθείσα προσφυγή η οποία εισήχθη στις 3 Ιανουαρίου 2001.

Έχον υπ' όψη τις παρατηρήσεις, τις οποίες υπέβαλε η εναγόμενη Κυβέρνηση, και την αντίκρουση του προσφεύγοντος.

Αφού διασκέφτηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο προσφεύγων Έ.Έ, είναι Έλληνας υπήκοος, ο

οποίος γεννήθηκε το 1945 και διαμένει στην Καλαμαριά. Εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον Δικηγόρο Θεσσαλονίκης Δ. Νικόπουλο. Η Κυβέρνηση εκπροσωπείται από τους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Σ. Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Κ. Γεωργιάδη, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, όπως εκτίθενται από τους διαδίκους, έχουν εν περιλήψει ως εξής:

Με το από 23 Ιουνίου 1988 ιδιωτικό συμφωνητικό, ο προσφεύγων κατέστη κύριος εκτάσεως 14 568 τ.μ., φυτεμένη με καστανιές, στη θέση «Ισιώματα-Πηγή Τσαμούρη» στην Αρναία Χαλκιδικής. Η έκταση αυτή ανήκε στον πατέρα του προσφεύγοντος, Ε Ε , ο οποίος απεβίωσε το 1976 και του οποίου η οικογένεια κατείχε από αμνημονεύτων ετών ακόμα μεγαλύτερη δεντροφυτεμένη έκταση (29 136 τ.μ.), επονομαζόμενη «Τσαμουράδικα» από το όνομα της οικογενείας αυτής.

Στις 24 Αυγούστου 1988, ο προσφεύγων και οι λοιποί κληρονόμοι της εκτάσεως εμβαδού 29 136 τ.μ. κατέθεσαν στο Δασαρχείο Αρναίας αίτηση, με την οποία ζητούσαν να αναγνωρισθούν κύριοι της εκτάσεως αυτής, συμφώνως προς το άρθρο 8 του Νόμου 998/1979 «περί διοικητικής αναγνωρίσεως της κυριότητας και άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων φυσικών προσώπων και νομικών προσώπων ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου επί των δασών ή δασικών εκτάσεων». Στην αίτηση επισυνάπτονταν τοπογραφικό διάγραμμα ελεγμένο και θεωρημένο από τον Προϊστάμενο του Δασαρχείου Αρναίας, έτερο τοπογραφικό διάγραμμα θεωρημένο και βεβαιούν την ύπαρξη άλλων ιδιοκτησιών της οικογενείας Τσαμούρη, ομόρων εκείνης του προσφεύγοντος, βεβαίωση του Δημάρχου Αρναίας, συμφώνως προς την οποία οι κληρονόμοι του Κ Τ κατείχαν και

εκμεταλλεύονταν από ετών έκταση φυτεμένη με καστανιές στη θέση αυτή, και βεβαίωση του γεωπόνου Αρναίας, με την οποία πιστοποιούνταν όλα όσα βεβαίωνε ο Δήμαρχος, και η οποία είχε χορηγηθεί για τους σκοπούς της αποκτήσεως τίτλου κυριότητας.

Στις 12 Σεπτεμβρίου 1990, ο Προϊστάμενος του Δασαρχείου συνέταξε έκθεση. Διαπίστωνε την απουσία των τίτλων κυριότητας, αλλά δήλωνε ότι η τοποθεσία ονομαζόταν «Τσαμουράδικα» και ότι είχε υπάρξει διαδοχή. Αναγνώριζε ότι δεν ήταν δυνατό να προσδιορισθεί η ακριβής ημερομηνία από της οποίας ο προσφεύγων κατείχε την έκταση και διαπίστωνε ότι όταν το Δημόσιο είχε παραχωρήσει εκτάσεις με καστανιές το 1931, η επίδικη έκταση δεν είχε συμπεριληφθεί διότι ήταν ιδιωτική. Αναγνώριζε επίσης ότι το 1968, το Δασαρχείο είχε αναδασώσει όχι μόνο τις εκτάσεις οι οποίες ανήκαν στο Δημόσιο, αλλά και εκτάσεις οι οποίες ανήκαν σε ιδιώτες, με τη διαβεβαίωση ότι οι εν λόγω εκτάσεις θα επιστρέφονταν σε αυτούς αναδασωμένες. Κατέληγε ότι έπρεπε οι προσφεύγοντες να αναγνωρισθούν ιδιοκτήτες της επιδίκου εκτάσεως.

Με την από 30 Σεπτεμβρίου 1998 γνωμοδότηση (υπ' αριθ. 3/1998), το τρίτο συμβούλιο αρμόδιο σε θέματα δικαιωμάτων κυριότητας επί των δασών («ΣΙΔ») Θεσσαλονίκης (απαρτιζόμενο από έναν Πρόεδρο Εφετών, έναν Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και έναν Δασάρχη) έκρινε, ομοφώνως, ότι έπρεπε ο προσφεύγων να αναγνωρισθεί κύριος εκτάσεως 1 478 τ.μ. μόνο. Η γνωμοδότηση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 12 Μαΐου 1999. Ο προσφεύγων δεν ηδύνατο να προσβάλει τη γνωμοδότηση αυτή, διότι είχε εκδοθεί ομοφώνως.

Ο Υπουργός Γεωργίας εξέφρασε τη διαφωνία του με την προρρηθείσα γνωμοδότηση και, στις 18 Οκτωβρίου 1999, προσέφυγε ενώπιον του αρμοδίου σε θέματα δικαιωμάτων κυριότητας επί των δασών ανωτάτου συμβουλίου («ΑΣΙΔ») (απαρτιζόμενου από έναν Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ένα μέλος του Συμβουλίου της Επικρατείας, ένα μέλος του

Αρείου Πάγου, έναν Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον Γενικό Διευθυντή Δασών, του Υπουργείου Γεωργίας). Με την από 10 Δεκεμβρίου 1999 γνωμοδότηση (υπ' αριθ. 2/1999), το εν λόγω συμβούλιο έκρινε, ομοφώνως, ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν ηδύναντο να αναγνωρισθούν ιδιοκτήτες της επιδίκου εκτάσεως. Επεσήμανε ότι δεν διέθεταν τίτλο ο οποίος χρονολογείται από της εποχής της οθωμανικής αυτοκρατορίας, ο οποίος θα τους παρείχε το διηνεκές της νομής του ακινήτου, και ότι η νομή αυτή, ασφαλώς μακροχρόνια, δεν τους επέτρεπε να αξιώσουν κτητική παραγραφή έναντι του Δημοσίου. Επομένως, το τεκμήριο συμφώνως προς το οποίο το Δημόσιο ήταν ο κύριος των δασών αυτών, παρέμενε άθικτο.

Βάσει της γνωμοδότησεως αυτής, ο Υπουργός Γεωργίας απέρριψε, στις 29 Μαΐου 2000, την αίτηση του προσφεύγοντος περί αναγνώρισεώς του ως κυρίου της επιδίκου εκτάσεως. Η απόφαση του Υπουργού κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 3 Ιουλίου 2000. Διευκρίνιζε επίσης ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν διέθεταν το ειδικό έγγραφο της οθωμανικής αυτοκρατορίας («ταπί») το οποίο παρείχε το δικαίωμα συνεχούς νομής και ότι η νομή των γαιών από τους προγόνους τους δεν ήταν δυνατό να συνεπάγεται κτήση των εκτάσεων αυτών δια της κτητικής παραγραφής η οποία δεν είχε εφαρμογή στις νέες χώρες.

B. Οικείο Εσωτερικό Δίκαιο

Το άρθρο 62 § 1 του Νόμου 998/1979 ορίζει ότι:

«Σε περίπτωση αμφισβητήσεως, διαφοράς ή δικαστικής διαδικασίας μεταξύ του Δημοσίου (...) και φυσικού ή νομικού προσώπου, το οποίο προβάλλει δικαίωμα, εμπράγματο ή άλλο, επί των δασών ή των δασικών εκτάσεων (...), πρέπει το φυσικό ή νομικό πρόσωπο να αποδείξει την ύπαρξη του δικαιώματος αυτού.»

Το άρθρο 8 του ίδιου νόμου, με το οποίο θεσπίζεται το ΣΙΔ, ορίζει ότι:

«(...)

8. Η διαδικασία η οποία προβλέπεται από το παρόν άρθρο, καθώς και η αρνητική γνώμη των συμβουλίων ή του Υπουργού Γεωργίας δεν εμποδίζουν τους ενδιαφερόμενους να επιδιώξουν την αναγνώριση των δικαιωμάτων, τα οποία επικαλούνται, ενώπιον των αστικών δικαστηρίων (...).

9. Καταθέτοντες την προσφυγή με σκοπό την αναγνώριση της ιδιότητας του ιδιοκτήτη ή άλλου εμπραγμάτου δικαιώματος (...), ο προσφεύγων ή οι κληρονόμοι αυτού θεωρούνται ως έχοντες αποδεχθεί πέραν πάσης αμφιβολίας τον δασικό χαρακτήρα της εκτάσεως επί της οποίας προβάλλουν τα δικαιώματα ιδιωτικής φύσεως, εφόσον η έκταση αυτή υπερβαίνει τα 1 000 τ.μ.»

Το άρθρο 70 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι:

«Όποιος έχει συμφέρον να ενεργήσει ώστε να αναγνωρισθεί νομική εισήγηση, δύναται να εισαγάγει σχετική αγωγή.»

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων παραπονείται ότι αποστερήθηκε του δικαιώματός του προσβάσεως σε δικαστήριο ώστε να αναγνωρισθούν τα δικαιώματά του κυριότητας επί της επιδίκου εκτάσεως.

2. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων παραπονείται για τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του ΣΙΔ και του ΑΣΙΔ.

3. Επικαλούμενος το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, ο προσφεύγων παραπονείται ότι το άρθρο 62 § 1 του Νόμου 998/1979 θεσπίζει τεκμήριο κυριότητας υπέρ του Δημοσίου όσον αφορά τις δασικές εκτάσεις και ότι δεν δύναται να τύχει του ευεργετήματος της κτητικής παραγραφής έναντι του Δημοσίου.

4. Επικαλούμενος το άρθρο 13 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων παραπονείται ότι δεν έτυχε του ευεργετήματος της πραγματικής προσφυγής,

διότι οι διατάξεις του άρθρου 8 του Νόμου 998/1979 τον υποχρεώνουν να εγείρει νέα διαδικασία ενώπιον των αστικών δικαστηρίων.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται κατ' αρχάς ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματός του προσβάσεως σε δικαστήριο. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής σχετικά:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δικαίως (...), από (...) δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

Πρώτον, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αυτή ως ασυμβίβαστη *ratione materiae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως. Βασιζόμενη στην από 24 Νοεμβρίου 1994 απόφαση *Beaumartin κατά της Γαλλίας* (série A n° 296-B, σελ. 63, § 38), υπενθυμίζει ότι δικαιούται να ονομάζεται «δικαστήριο» υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 μόνο το όργανο το οποίο διαθέτει πλήρη δικαιοδοσία και πληροί μία σειρά απαιτήσεων όπως η ανεξαρτησία έναντι της εκτελεστικής εξουσίας ως διαδίκου. Ωστόσο, κατά την Κυβέρνηση, ούτε το ΣΙΔ ούτε το ΑΣΙΔ δεν δύνανται να θεωρηθούν δικαστήρια. Το ΣΙΔ είχε θεσπισθεί εν όψει της διοικητικής και εξωδίκου αναγνώρισεως των δικαιωμάτων κυριότητας ή άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων φυσικών προσώπων ή νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου επί δασικών εκτάσεων: δύο εκ των μελών τους δεν είναι δικαστικοί λειτουργοί. Ο Υπουργός Γεωργίας δύναται να απορρίψει το αίτημα φυσικού προσώπου περί αναγνώρισεως των δικαιωμάτων κυριότητας επί δασικής εκτάσεως, ακόμα και αν το ΣΙΔ έχει εκδώσει ευνοϊκή γνωμοδότηση. Επομένως, το ΣΙΔ δεν παρέχει εχέγγυα ανεξαρτησίας έναντι της εκτελεστικής εξουσίας. Όσον αφορά το ΑΣΙΔ, δύο από τα πέντε μέλη του δεν είναι δικαστικοί λειτουργοί και ο Υπουργός Γεωργίας δύναται να μην εγκρίνει τις γνωμοδοτήσεις του ΑΣΙΔ, οι οποίες θα ήταν ευνοϊκές για τα φυσικά πρόσωπα.

Όσον αφορά το βάσιμο της αιτιάσεως, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ουδέν εμπόδιζε τον προσφεύγοντα να εισάγει αγωγή προς αναγνώριση της κυριότητας ενώπιον των αστικών δικαστηρίων, μετά τις διαδικασίες ενώπιον του ΣΙΔ και του ΑΣΙΔ, ή συγχρόνως με αυτές. Μόνον οι αποφάσεις των δικαστηρίων είναι υποχρεωτικές και έχουν ισχύ δεδικασμένου. Επομένως, ο προσφεύγων ουδόλως εθίγη εκ του γεγονότος ότι δεν διέθετε τη δυνατότητα να προσβάλει την απόφαση του ΣΙΔ διότι αυτή είχε ληφθεί ομοφώνως. Το ΣΙΔ και το ΑΣΙΔ είναι συμβουλευτικά διοικητικά όργανα, οι αποφάσεις των οποίων δύνανται να ακυρωθούν από τα αστικά δικαστήρια. Τέλος, η Κυβέρνηση στηρίζεται επίσης επί της νομολογίας του Δικαστηρίου, συμφώνως προς την οποία το άρθρο 6 δεν υποχρεώνει τα Κράτη να συστήνουν Εφετεία ή Άρειο Πάγο.

Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι λαμβανομένου υπ' όψη του περιεχομένου της γνωμοδοτήσεως του ΑΣΙΔ, ο προσφεύγων φοβείται ότι το Δημόσιο θα εγείρει διαδικασία διοικητικής εκκινήσεως σε βάρος του, βασιζόμενο σε απόφαση η οποία ελήφθη από υψηλόβαθμους δικαστικούς ενώ η υπόθεσή του θα εξετασθεί από δικαστήρια κατωτέρου βαθμού. Ο προσφεύγων θα υποχρεωθεί τότε να συμμετάσχει σε μία λίαν μακρά διαδικασία και η μόνη ευκαιρία να δικαιωθεί θα είναι ενώπιον του Αρείου Πάγου, επειδή τα δικαστήρια κατωτέρου βαθμού δεν θα τολμήσουν να αντιταχθούν στις αποφάσεις του ΣΙΔ και του ΑΣΙΔ.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του, συμφώνως προς την οποία το άρθρο 6 § 1 εγγυάται στον οιονδήποτε το δικαίωμα όπως δικαστήριο εκδικάζει πάσα αμφισβήτηση σχετική προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αστικής φύσεως. Κατοχυρώνει έτσι το «δικαίωμα σε δικαστήριο», μία πτυχή του οποίου αποτελεί το δικαίωμα προσβάσεως, ήτοι το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου επιλαμβανομένου υποθέσεων αστικής φύσεως (*Φίλης κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 27 Αυγούστου 1991, série A n° 209, § 59). Περαιτέρω, η Σύμβαση σκοπό έχει την προστασία δικαιωμάτων

όχι θεωρητικών ή μη υπαρκτών, αλλά συγκεκριμένων και πραγματικών. Η παρατήρηση ισχύει κυρίως για το δικαίωμα προσβάσεως στα δικαστήρια, λόγω της πρωταρχικής θέσεως την οποία το δικαίωμα σε δίκαια δίκη κατέχει σε μία δημοκρατική κοινωνία (*Aireν κατά της Ιρλανδίας*, απόφαση από 9 Οκτωβρίου 1979, série A n° 32, § 25).

Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη προβλέπει δύο ειδών διαφορετικές διαδικασίες οι οποίες επιτρέπουν σε ένα φυσικό πρόσωπο το οποίο ισχυρίζεται ότι είναι ιδιοκτήτης εκτάσεως, να αποδείξει τα ιδιοκτησιακά δικαιώματά του: πρόκειται για την προσφυγή ενώπιον των αστικών δικαστηρίων συμφώνως προς το άρθρο 70 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και τη διαδικασία του Νόμου 998/1979, η οποία αφορά την αναγνώριση της κυριότητας επί των δασικών εκτάσεων. Αυτές οι δύο διαδικασίες είναι ανεξάρτητες η μία από την άλλη, και εκείνος ο οποίος θα αποφασίσει αν θα εγείρει τη μία ή την άλλη, ή και τις δύο συγχρόνως, είναι ο ενδιαφερόμενος.

Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων επέλεξε να εγείρει τη δεύτερη διαδικασία. Στις 30 Σεπτεμβρίου 1998, το ΣΙΔ έκανε μερικά δεκτή την αίτηση του προσφεύγοντος. Εν τούτοις, επειδή ο Υπουργός Γεωργίας αμφισβήτησε την απόφαση αυτή, προσέφυγε, ως ο μόνος ο οποίος διέθετε το δικαίωμα αυτό, ενώπιον του ΑΣΙΔ ώστε η απόφαση αυτή να ακυρωθεί, όπως και το έπραξε. Ο προσφεύγων δηλώνει ότι δεν ηδύνατο να εισάγει ούτε προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά της αποφάσεως του ΑΣΙΔ – με την οποία δεν αναγνωριζόταν κύριος της εκτάσεως, η οποία είχε περιέλθει σε αυτόν από γενιά σε γενιά, και την οποία θεωρούσε ότι του ανήκε – διότι συμφώνως προς την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι αποφάσεις του ΑΣΙΔ εκδίδονται επί δικαιωμάτων ιδιωτικής φύσεως τα οποία εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των αστικών δικαστηρίων.

Το Δικαστήριο σημειώνει εν τούτοις ότι ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να προσφύγει ενώπιον των αστικών δικαστηρίων και να επιδιώξει να

αποδείξει ότι ήταν ο ιδιοκτήτης της επιδικού εκτάσεως, κυρίως προσκομίζοντας ένα ειδικό έγγραφο («ταπί») το οποίο έπρεπε οι πρόγονοί του να διαθέτουν από της εποχής της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Το γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν ηδύνατο, συμφώνως προς τη νομολογία των δικαστηρίων αυτών, να κάνει χρήση κάποιου άλλου τρόπου κρήσεως κυριότητας, ιδία δε της κτητικής παραγραφής, ουδέν μεταβάλλει ως προς τις δυνατότητες προσβάσεως του προσφεύγοντος σε δικαστήριο, όπως εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως.

Το ένδικο μέσο το οποίο προσφέρει το άρθρο 70 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας επέτρεπε την πρόσβαση του προσφεύγοντος σε δικαστήριο το οποίο ηδύνατο να αποφασίσει επί των αμφισβητήσεων αυτού επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως.

Επομένως, πρέπει η αιτίαση αυτή να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

2. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι υπήρξε υπέρβαση της «ευλόγου προθεσμίας» κατά τη διαδικασία ενώπιον του ΣΙΔ και του ΑΣΙΔ. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής σχετικά:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δικαίως (...), και εντός λογικής προθεσμίας από (...) δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας οφείλεται στον αριθμό των αιτήσεων οι οποίες υποβλήθηκαν στις αρχές και οι οποίες εξετάζονται αρχικώς από τους δασάρχες. Πρέπει αυτοί να προβούν σε ενδελεχή έλεγχο και να συντάξουν έκθεση. Τότε ο φάκελος διαβιβάζεται στο δασαρχείο όπου αποτελεί αντικείμενο συμπληρωματικού ελέγχου πριν αποσταλεί στα διάφορα ΣΙΔ, τα οποία έχουν και αυτά κατακλυσθεί από φακέλους.

Ο προσφεύγων δεν υποβάλει παρατηρήσεις επί του θέματος αυτού.

Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, αφ' ενός, ότι ο προσφεύγων δεν ήταν υποχρεωμένος να ακολουθήσει τη διαδικασία ενώπιον των δασαρχών και του ΣΙΔ και, αφ' ετέρου, ότι το ΣΙΔ και το ΑΣΙΔ εκδίδουν μόνο γνώμες και ότι αρμόδιος να τις εγκρίνει ή μη είναι ο Υπουργός Γεωργίας. Ως προς τούτο, συμφώνως προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, η εξουσία εκδόσεως υποχρεωτικής μη δυναμένης να μεταβληθεί αποφάσεως από μη δικαστική αρχή σε βάρος διαδίκου, είναι συνυφασμένη με την ίδια την έννοια του «δικαστηρίου», όπως επιβεβαιώνεται από τους όρους «που θα αποφασίσει» («*determination*») (*Van de Hurk κατά της Ολλανδίας*, απόφαση από 19 Απριλίου 1994, série A n° 288, § 45).

Το Δικαστήριο εκτιμά επομένως ότι το άρθρο 6 § 1 δεν έχει εφαρμογή επί της διαδικασίας την οποία ήγειρε ο προσφεύγων.

Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή είναι ασυμβίβαστη *ratione materiae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 § 4.

3. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, το οποίο ορίζει ότι:

«Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας αυτού ειμή για λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει σε ισχύ νόμους τους οποίους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.».

Κατ' αρχάς, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αιτίαση αυτή λόγω μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων. Θα έπρεπε ο προσφεύγων να προσφύγει ενώπιον των αστικών δικαστηρίων δυνάμει του άρθρου 70 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Τα δικαστήρια αυτά θα είχαν

δυνηθεί να αποφανθούν επί θεμάτων όπως η εναρμόνιση με τη Σύμβαση του άρθρου 62 § 1 του Νόμου 998/1979, το οποίο θεσπίζει τεκμήριο κυριότητας του Δημοσίου επί των δασών, καθώς και των διατάξεων οι οποίες απαγορεύουν πάσα παραγραφή των δικαιωμάτων του Δημοσίου επί ακινήτων. Η διαδικασία ενώπιον του ΣΙΔ και του ΑΣΙΔ δεν εμποδίζει τον προσφεύγοντα και δεν τον εμποδίζει να προσφύγει ενώπιον των αστικών δικαστηρίων.

Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι, λαμβανομένης υπ' όψη της οικείας νομολογίας του Αρείου Πάγου, μία προσφυγή ενώπιον των αστικών δικαστηρίων ουδεμία πιθανότητα επιτυχίας διέθετε.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ήδη έκρινε ότι ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να προσφύγει ενώπιον των αστικών δικαστηρίων και να επιδιώξει να αποδείξει ότι ήταν ιδιοκτήτης της επιδικου εκτάσεως. Επομένως, ο προσφεύγων δεν εξήντησε τα εσωτερικά ένδικα μέσα όσον αφορά την αιτίαση τη σχετική προς το άρθρο αυτό.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι πρέπει η αιτίαση αυτή να απορριφθεί λόγω μη εξαντήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

4. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι:

«Παν πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα στη (...) Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτέλεσει των δημοσίων καθηκόντων τους.»

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 13 δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω, διότι κατά τη διαδικασία ενώπιον του ΣΙΔ και του ΑΣΙΔ ο προσφεύγων δεν επικαλέσθηκε την παραβίαση δικαιώματος το οποίο προστατεύεται από τη Σύμβαση, αλλά την αναγνώρισή του ως ιδιοκτήτη εκτάσεως. Οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος υπό το πρίσμα του άρθρου

αυτού – το οποίο αφορά κυρίως τη διοικητική διαδικασία αναγνώρισης της ιδιότητας του ιδιοκτήτη και την εικαζόμενη αναποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας – είναι αβάσιμοι. Ακόμα και αν η διαδικασία ενώπιον του ΣΙΔ και του ΑΣΙΔ δεν ήταν σύμφωνη προς το άρθρο 13, ο προσφεύγων ηδύνατο να προσφύγει ενώπιον των αστικών δικαστηρίων δυνάμει του άρθρου 70 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος, συμφώνως προς τους οποίους τα κατωτέρου βαθμού δικαστήρια θα ευθυγραμμίζονταν με τη γνώμη των ανωτέρων δικαστικών οι οποίοι απαρτίζουν το ΣΙΔ και το ΑΣΙΔ, είναι αυθαίρετοι διότι όλοι οι δικαστές διαθέτουν δυνάμει του Συντάγματος προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία. Επικαλούμενη τα πραγματικά περιστατικά στην υπόθεση *Τσιρικήκη κατά της Ελλάδος* (n° 46355/99, απόφαση από 17 Ιανουαρίου 2002, μη δημοσιευθείσα), η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι τα κατωτέρου βαθμού δικαστήρια δύνανται να αποφασίζουν διαφορετικά από τα αντίστοιχα του ΣΙΔ και ΑΣΙΔ διοικητικά όργανα.

Ο προσφεύγων παραπέμπει στα σχετικά προς το άρθρο 6 § 1 επιχειρήματά του.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη κρίνει ότι ο προσφεύγων ηδύνατο να προσφύγει ενώπιον των αστικών δικαστηρίων τα οποία ήταν σε θέση να επιλύσουν τη σχετική προς το δικαίωμά του κυριότητα διαφοράς.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι πρέπει επομένως η αίτηση αυτή να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομοφώνως,

Απορρίπτει την προσφυγή *ως απαράδεκτη*.

[υπογραφή]

Søren NIELSEN

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

Françoise TULKENS

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ